

Sygn. akt V CNP 31/19

POSTANOWIENIE

Dnia 14 lutego 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Roman Trzaskowski

w sprawie ze skargi K. M.
o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego postanowienia
Sądu Okręgowego w C. z dnia 18 grudnia 2017 r.,
sygn. akt VI Ca (...)
w sprawie z wniosku K. M.
przy uczestnictwie T. M.
o podział majątku wspólnego,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 14 lutego 2020 r.,

odrzuca skargę.

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 18 grudnia 2017 r. Sąd Okręgowy w C. oddalił apelację wnioskodawczyni K. M. od postanowienia Sądu Rejonowego w C. z dnia 5 lipca 2017 r. ustalającego skład majątku wspólnego wnioskodawczyni i uczestnika T. M. oraz dokonującego podziału tego majątku.

W skardze o stwierdzenie niezgodności z prawem powyższego postanowienia skarżąca oświadczyła, że jego wzruszenie w drodze innych środków prawnych nie było i nie jest możliwe, albowiem ze względu na wartość przedmiotu zaskarżenia nie przysługiwała od niego skarga kasacyjna i nie ziściła się żadna z podstaw wznowienia postępowania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 424¹ § 1 i art. 519² § 1 k.p.c. można żądać stwierdzenia niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia, jeżeli przez jego wydanie stronie została wyrządzona szkoda, a zmiana lub uchylenie orzeczenia w drodze przysługujących stronie środków prawnych nie było i nie jest możliwe. Z przesłankami tymi skorelowany jest art. 424⁵ § 1 k.p.c., który zalicza do konstrukcyjnych elementów skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia: oznaczenie wyroku, od którego jest wniesiona, ze wskazaniem, czy jest on zaskarżony w całości lub w części (pkt 1), przytoczenie podstaw skargi oraz ich uzasadnienie (pkt 2), wskazanie przepisu prawa, z którym zaskarżony wyrok jest niezgodny (pkt 3), uprawdopodobnienie wyrządzenia szkody, spowodowanej przez wydanie wyroku, którego skarga dotyczy (pkt 4), wykazanie, że wzruszenie zaskarżonego wyroku w drodze innych środków prawnych nie było i nie jest możliwe (pkt 5) oraz wniosek o stwierdzenie niezgodności wyroku z prawem (pkt 6). Z uwagi na nadzwyczajny charakter tego środka prawnego oraz jego funkcję, wszystkie wymagania konstrukcyjne wymienione w art. 424⁵ § 1 k.p.c. muszą być przytoczone odrębnie i samodzielnie, niezależnie od innych, wobec czego skarga niespełniająca któregokolwiek z nich dotknięta jest tzw. brakiem istotnym, nienaprawialnym w trybie właściwym dla usuwania braków formalnych (art. 424⁸ § 1 k.p.c.), co skutkuje jej odrzuceniem.

Skarga wniesiona w niniejszej sprawie nie czyni zadość przesłankom i wymaganiom określonym w art. 424¹ § 1 i art. 424⁵ § 1 pkt 5 k.p.c.

Z przepisów tych wynika, że jedną z przesłanek dopuszczalności skargi jest wyczerpanie przez skarżącego wszystkich stawianych do jego dyspozycji przez system prawny mechanizmów, umożliwiających korektę niezgodnego z prawem rozstrzygnięcia sądu przez jego zmianę bądź uchylenie.

Wprawdzie skarżąca podniosła, że nie jest i nie było możliwe wzruszenie zaskarżonego orzeczenia w drodze innych środków prawnych, jednakże swe twierdzenia odniosła wyłącznie do podstaw złożenia skargi o wznowienie postępowania oraz zaskarżenia postanowienia skargą kasacyjną. Pominęła tym samym, choć skarga została wniesiona po dniu 3 kwietnia 2018 r., dostępny

od tego dnia nowy środek prawny w postaci skargi nadzwyczajnej, której celem jest eliminacja prawomocnych orzeczeń naruszających zasady lub wolności i prawa człowieka i obywatela określone w Konstytucji RP lub w sposób rażąco naruszających prawo przez błędną jego wykładnię lub niewłaściwe zastosowanie lub w których doszło do oczywistej sprzeczności istotnych ustaleń sądu z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego (art. 89 i n. ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym, Dz. U. z 2018 r., poz. 5 ze zm.). Skarga nadzwyczajna może być wniesiona w terminie 5 lat od uprawomocnienia się orzeczenia (art. 89 § 3 ustawy o Sądzie Najwyższym), a w okresie 3 lat od dnia wejścia w życie ustawy o Sądzie Najwyższym może służyć podważaniu prawomocnych orzeczeń sądowych wydanych przed wejściem tej ustawy w życie, lecz po dniu 17 października 1997 r. (art. 115 § 1 ustawy o Sądzie Najwyższym). Ustanowiono tym samym kolejny instrument prawny pozwalający na uchylenie lub zmianę prawomocnego orzeczenia sądu powszechnego kończącego postępowanie w sprawie (art. 89 § 1 w związku z art. 91 § 1 ustawy o Sądzie Najwyższym), obejmujący także - we wskazanych granicach czasowych - orzeczenia, które uprawomocniły się przed wejściem w życie ustawy o Sądzie Najwyższym, tj. przed dniem 3 kwietnia 2018 r. Uwzględnienie przez Sąd Najwyższy skargi nadzwyczajnej - zgodnie z art. 398¹⁵ i 398¹⁶ w związku z art. 95 ustawy o Sądzie Najwyższym - prowadzi do uchylenia zaskarżonego orzeczenia i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania albo do uchylenia zaskarżonego orzeczenia i rozstrzygnięcia przez Sąd Najwyższy na nowo co do istoty sprawy, a więc do eliminacji przyczyny „szkody judykacyjnej”, której wystąpienie zarzuca skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia i której naprawieniu ma służyć orzeczenie stwierdzające tę niezgodność. Zmiana lub uchylenie orzeczenia może zatem uczynić odpowiedzialność odszkodowawczą Skarbu Państwa bezprzedmiotową.

Oceny tej nie zmienia okoliczność, że wyłączna legitymacja do wniesienia skargi nadzwyczajnej przysługuje podmiotom określonym w art. 89 § 2 ustawy o Sądzie Najwyższym, a w odniesieniu do orzeczeń, które uprawomocniły się przed dniem 3 kwietnia 2018 r. - podmiotom określonym w art. 115 § 1a ustawy o Sądzie Najwyższym. Strona nie może wprowadzić skargi nadzwyczajnej

samodzielnie, jednak może zwrócić się do legitymowanego podmiotu o jej wniesienie (por. w odniesieniu do Prokuratora Generalnego § 335a-335 m rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 7 kwietnia 2016 r. - Regulamin wewnętrznego urzędowania powszechnych jednostek organizacyjnych prokuratury, tekst jedn.: Dz. U. z 2017 r. poz. 1206). Wystąpienie do uprawnionego podmiotu nie obliguje go do wniesienia skargi, aktywność ta jest jednak nieodzowna, gdyż strona czyni w ten sposób zadość wymaganiu wykorzystania wszelkich dostępnych dla niej prawnych mechanizmów służących wzruszeniu prawomocnego orzeczenia (art. 424¹ § 1 k.p.c., art. 519² § 1 k.p.c.), co warunkuje dopuszczalność skargi o stwierdzenie jego niezgodności z prawem i uruchomienie odpowiedzialności odszkodowawczej Skarbu Państwa. Negatywna ocena podmiotu uprawnionego do wniesienia skargi nadzwyczajnej i wynikająca z niej obiektywna niemożność - z punktu widzenia strony - uchylenia lub zmiany prawomocnego orzeczenia w drodze skargi nadzwyczajnej, otwiera drogę do żądania stwierdzenia niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 30 sierpnia 2018 r., III CNP 9/18, OSNC 2018, Nr 12, poz. 121, z dnia 20 grudnia 2018 r., III CNP 19/18, nie publ., z dnia 10 stycznia 2019 r., II CNP 2/18, nie publ.).

W związku z tym należy uznać, że poczynawszy od dnia 4 kwietnia 2018 r. strona wnosząca skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia, musi wykazać, że złożyła do uprawnionego organu (art. 89 § 2 ustawy o Sądzie Najwyższym) wniosek o wniesienie skargi nadzwyczajnej i nie został on uwzględniony. Niewykazanie tej okoliczności powoduje odrzucenie skargi na podstawie art. 424⁸ § 1 k.p.c. (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 30 sierpnia 2018 r., III CNP 9/18, OSNC 2018, Nr 12, poz. 121, z dnia 6 listopada 2018 r., II CNP 46/18, nie publ., z dnia 20 grudnia 2018 r., III CNP 19/18, nie publ., z dnia 4 stycznia 2019 r., IV CNP 27/18, nie publ., z dnia 8 stycznia 2019 r., II CNP 47/18, nie publ., z dnia 10 stycznia 2019 r., II CNP 2/18 i II CNP 8/18, nie publ., z dnia 11 stycznia 2019 r., II CNP 55/18, nie publ.). W niniejszej sprawie skarżąca nie wykazała, że zwróciła się z wnioskiem do jednego z organów określonych w art. 115 § 1a ustawy o Sądzie Najwyższym o złożenie skargi nadzwyczajnej od tego postanowienia i wniosek ten został załatwiony negatywnie.

Z tych względów, na podstawie art. 424⁸ k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.,
Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.

jw